

№ 5

8 თებერვალი. 1915 წ.

მწიფება ხელის მოწვარა

წლიური ფასი

≡ 5 მან. ≡

ყოველ კვირეული საზოგადო. ეკონომ.

მიური და სალიტერატურო შუიხნალი

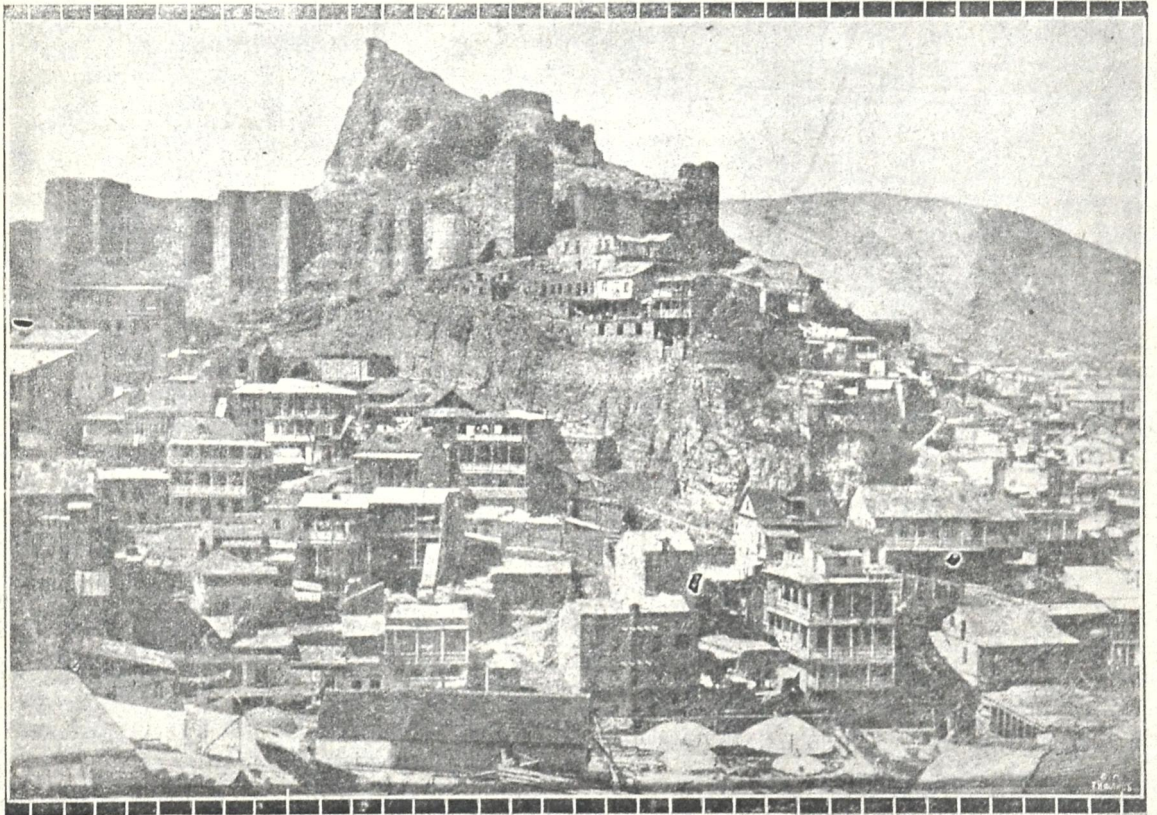
ფელიწადი მემოთხე

ცალკე ნომერი № 10 კაპ,

რედაქცია ღიაა 9—3 საათამდე.

მისამართი: თბილისი, გაბაევსკიი პერ. № 3 რედაქცია „კლდე“. დეპეშისა: თბილისი კლდე.

6248

თბილისი. ქალაქის ძველი ნაწილი.

ს ა რ ჩ ი შ ი :

1. ოსანა! — დ. კასრადისა. 2. სახსერედან თბილასამდე. — ია ს ი 3. გამოქცეულები. — რ. გ-ესი. 4. სამხრეთის საფრთხე. — ს. კ-სი. 5. სხვა და სხვა ამბები. 6. შეკრულ ყუთებთან, — ქართლელისა. 7. ზარედი ზერიოდის დასასრული ოსმალეთას ასპარეზზე. დიოგენასა. 8. ხმა საფრადან გ: ნი_ოლაიშვილისა. 9. ჩვენი ცხოვრება. — რ. ფავ-
ლენიშვილისა. 10. ქართულ მუხილეთა ახსნაგონა „ქართლი“. — წევრისა. 11. De mortuis aut bene aut nihil. — რ. გესი.

ო ს ა ნ ნ ა !

(აკაკის ხსოვნას).

ოსანნა!

ჰეი, მოზარევ, შეაჩერე ეგ გლოკის ზარი! თქვენც, მეგობარო, ცრემლს ნუ აფრქვევთ, იკმარეთ მოთქმა! ძაძა შესცვალეთ ცისკრის სხივის ვარდის კაბებად, დაეწყეთ რიგად და სუნნელი ზეთის ხილისა ნახ ყვავილებით გზა დაუგეთ დიდებულ ქურუმს!

ოსანნა!

ოპ, გიხაროდენ... გიხაროდენ!.. დაჰკარით წინწილს და ნორჩ სიონში აღვლენდეთ საგლობელსა! თურმე ვცდებოდით .. ჩვენ ძილის დროს დიდმა მოძღვარმა იქ, იმ თაბორის მზიურ წვერზე, ნახა დავითი, წმინდა ქეთევან, დიდი ნინო და თვით თამარი, გადასცა ჩვენი ქირ-ვარამის და ნაღვლის დროშა და, რა იცვალა საიდუმლოდ ბრწყინვალე ფერი, კვლავ დაგვიბრუნდა საცნაურის განსაგრძელებლად!

ოსანნა!

ვიშ, ამ დიდებას სანეტარო ფერის ცვალებას! აგერ ეს კალთა დაფიქრებულ ჩვენი წმიდა მთის, ეს ყვავილები, მზის სხივები, ღრუბელთა მიმოსვლა, ცისარტყელის კენჭთა ციაგობა, სირნი თუ მწერნი იდუმალის ხმით ამაღობას უწყევნ ქურუმს. აგერ, დაეშვა... სხივთა წვიმით ჰნამავს მიდამოს.. მთა ყვავილდება... მთა ენთება დიად კოკონად... წმიდა მთა ჰხდება უცვდავების დიად ძეგლად... იქ, იქ ამოდის ჩვენ მყოზადის ცეცხლის ცისკარი... იქ იქსოვება მარადიულ ცხოვრების ბედი, ნორჩ საქართველოს სიკაცხილისა საღმრთო გვირგვინი...

ჰეი, მოზარევ, შეაჩერე ეგ გლოკის ზარი! ქართლისა დედაც, თმებს ნუ იგლეჯ, იკმარე ცრემლი! თქვენც, ახალგაზრდა საქართველოს ნორჩი შვილებო, ზეთის ხილის შტო დაუფინეთ დიდებულ

ქურუმს და კიდით-კიდე სანეტარო ფერის ცვალებას იგალობებდეთ და იტყოდეთ როკვით: „ოსანნა!“

დ. კასრადე.

სახსერედან თბილისამდე

შორაპნის სადგურზე თავი მოიყარა დიდძალმა ხალხმა, ჩვენი სხვა და სხვა დაბა-ქალაქიდან ჩამოსულმა; 4 თებერვალს, დილის 6 საათზედ მატარებელი სახსერისაკენ გაემგზავრა ძვირფასი გარდაცვალებულის თაყვანის საცემლად. მშვენიერ ამინდს პირი უჩანდა. ჯერ კიდევ მზე არ ამოსულიყო, და გრილი სიო აღრიანი დილისა ნახ-შერხევით ავსებდა მდინარე ყვირილის ხეობას, მზის გამათბობ სხივების მოლოდინში. ხან დუნეთ, ხან სწრაფად მისდევდა პატარა მატარებელი დაგრებილ ხეობას, და თითონაც იკლავებოდა; იგი კეკლუცად ევლემბოდა დახრებილ ხეობას. გაღმა-გამოღმა დევის ძუძუებით ამომჯდარი სერები აქაიქ შემწვანებულა კიდევ, აქაიქ შემკობილა აყვავებულ ხე-მცენარებით. თებერვალი საგაზაფხულოდ მოკაზმულა. ნეტარობ, რომ ყველა ამის ხილვა შეგიძლიან, მწუხარებ. რომ ივერის შვილი სიკვდილმა თვისდა საამაყო დაამარცხა და სამუდამოდ დაახუჭინა თვალები.

მიჰკრის მატარებელი, მიმაქროლებს თან. დასანახი დანახულს სჯობია. მტემაც გამოაშუქა, სანახაობა შეაოქროსფერა, ბუნების სილამაზეს ჯადო გადააფარა...

სახსერის სადგურზე მატარებელი შესდგა. უზომო კავშით მოკუთლი ქართველობა გამოვიდა და შეტყვე აღმართ-აღმართ... 11 საათზედ მიადწია ძვირფასი განსვენებულის ადგილს. სოფლები ქრელი, სადა, პირდაპირი, მოწიწებით კაცით-კაცამდე მო-

სულა გამოსათხოვრად... დადუმებულის კუბოს ეხვევა ერი ეზო-მიდამოს... დაასრულეს წესის აგება.

ჯრუქის მომასტრის წინამძღოლი სიტყვას ამბობს. დადუმებული დასძრეს ადგილიდან. კუბოს გარს შემოკრბენ ქართველთა მწერლები. წამოიზა-ლა და პროცესიაში ჩაება 15-20 ათასი კაცი და ქალი, დიდი თუ პატარა. გზა და გზა გამართულია მწვანით შემკული თაღები წარმოსთქვამენ სიტყვებს. ემშვიდობებიან თავიანთ სათაყვანებელ თანამესრფლეს. დიდი ქართველი სიჩუმით მეტყველებს. ორის ნახევარზე მიცვალებული დაასვენეს სადგურ საჩხერის მოედანზედ. შავი დროშები მორიდებით იშლება ნიავის შემობრვაზედ. სიჩუმეა. წარმოითქვა სიტყვები... მიცვალებული საგანგებოდ შემკულ ვაგონში დაასვენეს. სრულ სამ საათზედ მატარებელი დაიძრა. სათაყვანებელი მიცვალებული მოგლიჯეს ადგილს. საცა იშვა და სადაც პირველად დაიდგა აკვანი საქართველოს მომავალი დიდებისა. მატარებელი მძიმე-მძიმედ მოდის, დარცხვენილი ჩაღნეილის დანაშაულით. მაგრამ სურვია მშობელი ერის, მიცვალებულიც თავს სანთელივით დააძნეს, შეეწიროს ხორციელადაც! და მესაიდუმლეც ერისა განსჭკრეტს მშობელის ზრახვასა, დუმილით ადასტურებს, მაგრამ თითქოს რჩებაო უკან, ყველაზედ უკან მობრძანდება...

თაყვანისმცემელი ქართველობა გზა და გზა სადგურებზე მოზღვავებულა და დაჩოქილი, ღვთაებრივ მოწიწებით უხვდება და აცილებს კიდევ საუკუნოდ მიმავალსა საღამოს შვიდ საათზედ, შორაბნის სადგურს მოადგა ამიერიდგან გაუჩინრებული დიდი სტუმარი ივერიისა.

სამგლოვიარო მუსიკამ მწუხარე ჰანგებრ ჩაუკენესა დადუმებულის სმენას. და მოკირისუფლე მგლოვიარე ქართველობას. გადაასვენეს სხვა შემკულ ვაგონში. ცხედარს სდარაჯობდნენ მოწიწებით მისი თაყვანისმცემელნი.

წ თებერვალს, დილის რვა საათზედ მატარებელი დატვირთული ძვირფასი ნობათით, გამოეშურა საქართველოს დედა-ქალაქისაკენ.

სადგურებზედ ბლომად მოსული ხალხი გლოვით, პატივით და დიდებით თაყვანს სცემს ერის სიამაყეს. ნაშუადღევს სამ საათზედ მატარებელი თბილისის სადგურს მოადგა.

—ია.

გამოქცეულები

წარსულ ნომერში ჩვენ მივაქციეთ მკითხველის ყურადღება იმ უცნაურ მოვლენაზედ, რომ გამოქცეულებში არ არიან შეძლებულნი, არამედ უღარიბ-ღატაკები ელემენტები. ეხლა ამ საკითხს, სხვებთან ერთად, უფრო დაწვრილებით უნდა შევეხოთ რომ ნათლად დავინახოთ „გამოქცეულთა საკითხის“ ხელოვნური შექმნა. ჩვენ დანამდვილებითი ცნობები გვაქვს, რომ მაგალითად, სპარსეთიდან და ოსმა ლეთის ზოგიერთი ადგილებიდან არ დაძრულა არცერთი შეძლებული სომეხი, იქიდან „გამობრძან“ მხოლოდ ღარიბ-ღატაკნი. ჩვენ შემთხვევა გვქონდა ამაში დავრწმუნელიყავით ჩვენის თვალითაც იმ გამოქცეულთა დათვალიერებით, რომელთაც თავი მოიყარეს თბილისში. არც ერთი ინტელიგენტური სახე, არც ერთი ფასიანი ტანისამოსი, არც ერთი ნიშანი, დამამტკიცებელი შეძლებულობისა. რა არის მიზეზი ასეთის უცნაურობისა? ჩვენ ვიცით რომ მაგალითად არტაანიდან, ახალქალაქიდან არიან შეძლებული გამოქცეულნი, არიან გაღარიბებულნი, მაგრამ სპარსეთ-ოსმალეთიდან გამოქცეულთა შორის ესეთები არ არიან. ჩვენ ვიცით, ჩვენ თვითონ გამოვცადეთ, თუ როგორ გარბოდნენ თბილისიდანაც კი, როცა შიშინაობა ჩამოვარდა—მხოლოდ შეძლებულნი—არუთინოვები, დოღუხანოვები, ჩვენი შეძლებული ჩინოვნიკობა, ქართველები, რუსები და სხ. ღარიბ-ღატაკნი, სომეხები იყვნენ ისინი, ქართველები, რუსები თუ სხ. არსად გარბოდნენ. და ეს საერთო კანონია, რომ შიშს უფრო ადვილად გაურბიან შეძლებულნი, რადგან აქვთ რა დაჰკარგონ და შეუძლიანთ გაქცევა, მაშინ როდესაც შეუძლონი ივნიანებენ ამ სირბილში შიშის წინაშე. გრადაცია გაქცევის ინტენსივობისა თითქმის კანონის მზგავსად ემორჩილება ქონების რაოდენობას: რაც მეტი აქვს ადამიანს, მით უფრო ადვილად გარბის; რადგან მართლაც მით უფრო მეტი შიში მოეღის; და ოსმალეთსა და სპარსეთში კი ეს კანონი უკუღმა შეტრიალებულია. რატომ? მხოლოდ იმიტომ რომ ეს გამოქცეულები ნამდვილის შიშით კი არ არიან შეპყრობილნი, არამედ ორმაგი პოლიტიკით. ჯერ ერთი სპარსეთის და ოსმალეთის მდიდარი და შეძლებული სომხობა თვითონ აბრეცვებს ღარიბ-ღატაკებს და თავიანთ მთავრობებთან ერთად ძალით თუ

პროპაგანდით ისტუმრებს მათ უცხოეთში, საცა ჰპირდება თითქმის ალთქმულ ქვეყნებს და თან თავიდან იშორებს მოუსვენარს და შემაწუხებელს ელემენტებს; აშინებს მათ ქლემისა და ხოცვის შიშით და სხ. ეს ერთი მხრით; მეორე მხრით აქაური სომხობა მართლაც შველის გამოქცეულებს და ამ საკითხისათვის შესძრა მთელი აქაური, რუსეთის და ინგლისის საზოგადოების ნაწილიც კი. ის ღარიბ-ღატაკნი, რომელთაც თავის სამშობლოში იქნება პურიც არ ენახათ თვალთა, რომელნიც იძულებულნი იყვნენ ეცხოვრათ ზირუტყვებთან ერთად და რომელთაც „წარმოდგენაც კი არა აქვთ, რა არის ჩაი და შაქარი; რომელნიც უარს ამბობენ თევზის ქამახედაც, რის გამო მთელი ვაგონი შეწირული თევზისა უნდა გავვეყიდნაო“—როგორცა სწერს „კავკასიის სლოვნი“ მღვდელი ასლანცი—ასეთი ღარიბ-ღატაკნი რასაკვირველია გამოიქცეოდნენ და კიდევაც გამოიქცვიან ათასობით, როცა აქ ურიგებენ ტანისამოსს, თეთრ პურს, სანოვავებს, ჰქმნიან მათთვის სასაიდლოებს, სამკერვალოებს, პოულუბენ სამუშაოს, აძლევენ საქონელს, იარაღს და ზოგან მიწასაც.

ასეთი მოსატყუებელი (приманка) საგანი ჩვეულებრივ პირობებშიაც ბევრია ხოლმე და განაჩვენ ვერა ვხედავდით უკანასკნელი ათეული წლების განმავლობაში მრავლად მოსულ ქურთებს, აისორებს, სომხებს და სხვათა, როდესაც არც უოეტა და არც არა სხვა რამ უბედურება ატყდებოდათ თავსა? არა, დღევანდელი ტალღა გადმოსახლებულთა მხოლოდ გაგრძელებაა და გაინტენსივება იმ მოძრაობისა სამხრეთიდან, რომელიც გვიგზავნის და გვიგზავნის სიღარიბეს, ავადმყოფობას და საფრთხეს ეკონომიური დამახუნებისას.

ომმა მხოლოდ უფრო ადვილად აპყარა და ააფორიაქა ეს ღატაკები უკეთესი და ამასთან მუქთი საშოვარისათვის. რაღა თქმა უნდა რომ შიშიც უწყობს ხელს ამ გამოქცეულებს, მაგრამ როდესაც ყოველ დღე ესმით მათ, რომ აქ ამდენი ფული შეგროვდა მათთვის, აქ გროვდება მათთვის ტანთსაცმელი, საქონელი, სამუშაო იარაღი, აქ მათ შვილებს ასწავლიან წიგნს, კრა-კერვას, სამუშაოს, აქ ეძებენ მათთვის პასპორტებს, უფასო ბილეთებს რკინის გზაზედ, უფასოდ დააქვთ მათი ბარგი, უფასოდ უროგებენ აბანოს ბილეთებს *) და სხ. და სხ. — ეს დიდი მოტივია იმისათვის, რომ შინ დარჩენ

ნილებიც მოაწყდნენ ასეთ სამოთხე ადგილებს. და აქი ყოველ დღე გვესმის ამბები, რომ კიდევ და კიდევ მოდიან ღარიბ-ღატაკი გამოქცეულები. აი დღეს აღძრულია საკითხი, რომ მათი სარჩო საბადებელი, ბარგი და თვითონ ისინიც უფასოდ გამოატარონ საზღვრის საბაჟოებში და სხ. და სხ.

ეხლა შევეხოთ მეორე მხარეს—თუ რას უმზადებს ეს „სიღარიბის ტალღა“ ადგილობრივ მკვიდრთა. ყველამ იცის თუ რა საფრთხეს წარმოადგენს საზოგადოთ სიცოცხლისათვის სიღარიბე, რამდენი ავადმყოფობა, უბედურება, სიკვდილი მოსდევს მას თანა და ნათლად წარმოიდგენთ თუ რამდენად გაიზრდება ეს უბედურებანი მაშინ, როდესაც ღარიბ-ღატაკნი ერთად არიან თავმოყრილნი, ჯგუფ-ჯგუფად მოთავსებულნი. ყოველი ეპიდემია, ყოველი სენი ელვის სისწრაფით ვრცელდება უპირველეს ყოვლისა ღარიბ უბნებში, საცა უსუფთაობა, შიმშილი და სიცივე მეფობს, საცა ანტისანიტარული მდგომარეობა ქრონიკულ სენადაა გადაქცეული. ეს ასეა ნორმალურ პირობებსა და დროს და ერთი ათად მეტია საფრთხე მაშინ, როდესაც ნორმალური პირობები დარღვეულია, როდესაც ადამიანი ვეღარ იცლის იფიქროს სისუფთავესა და სიწმინდეზედ, თუნდაც რომ შეეძლოს ამ მხრით საქმის შოგვარება. მაგრამ გამოქცეულთათვის ფიქრიც კი მეტია, ისინი ვერ მოახერხებენ ამას, რადგან სიღარიბისაგან ძლივს სულს ითქვამენ და ვისა სცხელა სანიტარიისათვის. ერთის მხრით შიმშილი, რომელსაც აჩრდილივით თანა სდევს. სახადი, მეორე მხრით უსუფთაო და უფარგისი საქმელი, რომელსაც თან ახლავს დიზინტერია, მესამე მხრით სიცივე და სიშინვე, რომელსაც ათასი ავადმყოფობა და გადამდები სდევს თანა—ყველა ეს ჰქმნის ატმოსფერას და ბუდეს ეპიდემიებისას, რომელიც ემუქრება არა მარტო უბედურ გამოქცეულებს, არამედ ცოტად თუ ბევრად შეძლებულებსაც. დაუპატეთ ამას ისიც, რომ ღარიბნი ისევ ღარიბთ ემატებიან და მდიდარნი მათ თავიანთ სახლებში არ უშვებენ და ცხადი გახდნა ის საშიში მდგომარეობა, რომელსაც ჰქმნიან სანიტარიის მხრით—ეს გამოქცეულები. არ უნდა დავივიწყოთ ისიც, რომ ეხლა ომმა გაიწვია ჯარში თითქმის მთელი სამედიცინო პერსონალი და ჩვეულებრივ საზოგადოებასა და მკვიდრთაც მოაკლდათ სამკურნალო ძალა ერთის მხრით და ავადმყოფობის საწინააღმდეგო საშუალებანი მეორეს მხრით (противляемость болезням.)

ეხლა ზამთარია და სიცივე ერთგვარი მტერია

*) ცნობებს ვერცხთ სომხურ გაზეთებიდან.

სამხრეთის საფრთხე

I

სამხრეთიდან დაიძრა სომეხი, სპარსი, აისორი. თავიანთი მამა-პაპეული სამკვიდრებელი ერთბაშად დასტოვეს და ღონეს ღონობენ, ახალი ბინა სხვაგან დაიდგან. გამოქცეულთა რიცხვი დიდია; 120 — 150 ათასამდე აღის. უნდა ვიფიქროთ, რომ ეს ძოლოდ პირველი არმიია და რომ მას მეორე და მესამე გამოყვება. ასეთ წინასწარგულებას თავისი საბუთები აქვს. დღეს-დღეობით ეს აუარებელი მეოტი ხალხი ჩრდილოეთისკენ მოიწვეს და ღია კარებში შემოქრას ეძალება. ახდლია საქართველოს ბჟენიც და ბოქლომი სხვას უჭირავს. ამ გარემოების წყალობით და მხოლოდ ამ გარემოებისა, მომდგარი ნაოტი ხალხი წარმოადგენს აშკარა საფრთხეს. ამ ხალხის სახით ჩვენს ეროვნულ თვითარსებობას ახალი განსაცდელი მოევიდნა. უნდა გვეფიქრა, რომ ეს ახლად შექმნილი გარემოება მიიპყრობდა ყოველი მოაზროვნე და მოდარაჯე ქართველის გულის ყურს; რომ იგი ვახდებოდა საერთო ბჟობის და ფიქრის საგნად, და რომ ამ საერთო რკვევა-ძიებაში შემუშავდებოდა ერთი ეროვნული თვალსაზრისი — გამოსავალი წერტილი ჩვენი პრაქტიკისა. ასე არ მოხდა. ქართველი ინტელიგენცია და ქართული პრესა, ეტყობა, დღესაც უფრო უსხეულო კოსმოპოლიტალიზმის კარებს სდარაჯობს, ვიდრე სხეულ-ღებულ საქართველოს ღია საზღვრებს. ქართული პრესა გაურბის ეროვნულ ბრძოლის ქაცვიან საკითხს; მას ჯერ კიდევ ეჩოთირება, საქოქმანოდ მიაჩნია თამამი გაბედული ხმა ამოიღოს ეროვნულ თვით-განმტკიცების სახელით. საკუთარი ეროვნული აზროვნების დაძაბუნებაში და გაუგებარმა, უკრიტიკო ტრფილმა ფრთოსან პრინციპებისადმი მოჰკლა ქართველი ინტელიგენტში ნიქი ტერიტორიულ წარმოდგენისა და დაახშო გრძნობა ტერიტორიის სიყვარულისა. ასეთი გონებრივი ვითარება დამრღვევია თავის არსებით და აქი ჩვენი ინტელიგენციის ერთმა ნაწილმა უკამათოთ დასთმო საქართველოს ტერიტორიის მოზღდილი ნაქერი, ხოლო მეორემ ქართული ეროვნება სრულიად უტერიტორიოდაც წარმოიდგინა! და ყველა ეს ახლო წარსულის მოგონება... დღესაც, ეტყობა, ქართულ პრესას აინუნშიაც არ მოსდის საქართველოს მიწა-წყლისა და ქართველ მოსახლეობის სიწმინდის დაცვა, რომ ასეთის სიჯიუტით სდუმს. ეროვნული თვით-განმტკიცების გრძნობა-

ბამ, რომელმაც უსათუოდ უნდა გადალახოს ყოველი ხელის შემშლელი პრინციპი თუ დოგმა და მთელი თავის ენერგიით გაილაშქროს საქართველოს ხელ-ახალი ეროვნული აქრელებისა და აფერადების წინააღმდეგ; ჩვენს მოინტერნაციონალე პრესას „კრიკა“ ვერ გაუხსნა...

განა არ კმარა წარსული წლების დანაშაული რომ ამიკრიდან ახალიც არ მიუმატოთ?!

ს. კ.

სხვა და სხვა ამბები

„კავკ. სლოვოში“ (№ 25) დაბეჭდილია წერილი ვინმე „ლ. კ.“-სი, გამოქცეულ აისორებზედ, სხვათაშორის ვკითხულობთ: „როდესაც მათ გაიარეს ნახიფევანზედ, გაიგეს რომ ქალაქში არის გამოქცეულთა მამველი ორგანიზაცია, რომელიც ურიგებს პურსა. მივიდნენ საქველმოქმედო კომიტეტში, ჩაეწერნენ რიგში და უცდიდნენ ლუკმა პურსა. მაგრამ როცა რიგი მათზე მიდგა *) უარი უთხრეს; კომიტეტი აისორების საშველად არ არის მოწვეულიო“. ყველამ უწყის თუ ვისი კომიტეტი მოწყობილი ნახიფევანში და ადვილად მიხვდება თუ რა გულწრფელობით აცხადებენ ხოლმე: Комитетъ по оказаніи помощи бѣженцамъ — безъ различія національности.

იმავე „კ. სლოვოში“ ვკითხულობთ: „ახალი ბუხარდან ქალაქის თავს მოუვიდა დეპეშა ბნ ქიქოძესაგან: „ვიცი რა მძიმე მდგომარეობა სომეხ-გამოქცეულებისა, შემიძლიან მივცე გამოსადეგ კაცებს სამუშაო გაზაფხულისა და ზაფხულის განმავლობაში ბუხარის რკინის გზაზედ. ჯერ ჯერობით ათას კაცს. თუ სასურველია ესა, მაცნობეთ დაწერილებითი მისამართი“.

ჩვენ არ ვიცით, როგორ შეხვდება ამას სხვა და სხვა კომიტეტი, მაგრამ გვინდა მივაქციოთ მკითხველის ყურადღება ამ ორი ამბის განსხვავებაზედ.

მთელ თბილისში არსად მოიძებნება ამჟამად ქართული კალენდარი. შემთხვევით მოგვიხდა შეხ-

*) ეს ადგილი გამოტოვებულია არ ვიცი რა წესით დასა და თუ სომხურ გაზეტას რედაქტორისაგან.

ვედრა რამდენიმე პირთან, რომელნიც აღშფოთებით ჩიოდნენ, რომ მთელი მალაზიები დაიარეს და ასეთი კალენდარი ვერ იშოვნეს.

მართლაც სავალალოა, რომ ჩვენს რამდენიმე გამომცემლობიდან აზრად არავის მოსვლია წრეულ იმდენი კალენდრის გამოცემა, რომ ყველა მსურველი დაეკმაყოფილებინა.

ქ. გორში იბეჭდება და მალე გამოვა ისონ კერესელიძის მიერ, ნიკო ლომოურის მოთხრობანი წინაპართა აჩრდილნი და ხერხი სჯობიან ღონესა სურათებით. მსურველთ შეუძლიანთ დაიკვეთონ ამ მისაპართით: ქ. გორი ისონ კერესელიძე. წინგნი სამოც გვერდიანი იქნება და ელირება ორი შაური.

ჟურნალ-გაზეთე იდან

„Die Post“-ი განიხილავს ევროპის დღევანდელ ომს და იმ დასკვნამდის მიდის, რომ თვით ომი გადასწყვეტს ვინ უფრო ძლიერია და ვის დარჩება ბატონობაო. საინტერესოა ამ მხრით მათი მალალი კილო და თავისთავისადმი ძლიერი რწმენა, ვითომც მათ და მხოლოდ მათ უნდა დარჩეთ მსოფლიო ბატონობა. „ნეტებმა ამ ომით უნდა დაუმტკიცონ მთელს ქვეყანას, — ამბობენ ზეშო ხსენებულ გაზეთის ფურცლებზე, — რომ ყველაზე ძლიერი გერმანელები არიან, ვიდრე ამას წარმოიდგენდნენ ჩვენი მტრები. ამ ძალამ უნდა დაუმტკიცოს მათ, რომ ჩვენ მარტო ერთი გამარჯვებით არ დავკმაყოფილდებით. ჩვენ ყოველისფერს ვილონებთ, რომ ომი ძვირად დაუსვათ ჩვენს მტრებს, რომ სამუდამოდ დაჰკარგონ ხალისი კვლავ „მშვიდობიანობა და არღვიონ“. შემდეგ გაზეთი წინასწარვე აღწერს მოკავშირეთა სრულს განადგურებას და იმ ვაებას, რომელიც მოჰყვება მათ დამარცხებას. ამიტომ სასტიკ მუქარას უთვლის საფრანკეთს, რუსეთს და განსაკუთრებით ინგლისს, თქვენ სამარადისოდ ქედს მოგახრევენებთ დიდი გერმანიის „ნებისყოფის წინაშე, მის ძლიერების წინ მუხლს მოგაყრევინებთო“. ამავე წერილიდან აშკარად სჩანს, რომ გერმანია სცდილობს საზღვრების გაფართოვებას, რაც მისი ეკონომიური ზრდისა და სამხედრო ძალისთვის იქნება საჭირო. ასე რომ მარტო ერთი კონტრბუცია ფულით, როგორც ეს მოხდა ამ 44 წლის წინად, სრულებით არ აკმაყოფილებს გაზეთს. გერმანია შეიძენს ფართო მიწებს, მაგრამ ეცდება უცხო ელემენტები არ აურიოს თავისაში. იგი მოაწ-

ულობს შინა კალონიზაციას, როგორც ეს მოახდინეს პოზნანში. თუ რა სახით შესძლებს შეძენილ მამულის უფრო საიდგალო მოწესრიგებას, ამას გაზეთი შემდეგი ნომრისთვის ჰპირდება.

„Hamburger Nachrichten“-ში დაბეჭდილია წერილი ამ სათაურით: „ჩვენ მხოლოდ ერთი მტერი გვეყავს“. ვინ არის ეს ერთი? ამაზე გაზეთი შემდეგი შენიშვნით უპასუხებს. რა თქმა უნდა, ინგლისი. მისი დამარცხება იდეალია თვითეული გერმანელისთვის. ჯარისკაცებისთვის წინდაწინვე საჩუქრებიც კი დანიშნეს. ის, ვინც პირველად ფეხს დასდგამს ინგლისის ტერიტორიაზე, მიიღებს 5,000—2,500 მარკამდე განსაკუთრებით დიდ ჯილდოს მიიღებენ მფრინავნი, რომელნიც პირველ დეკემბრამდე (1915 წ.) ყუმბარებს ჩამოჰყრიან ინგლისის სხვა და სხვა ქალაქში, ყველაზე დიდი ყურადღება მიქცეულია ლონდონზე და ლუვრზე.

გერმანულ დამხმარე კრეისერების მეკობრობა ატლანტიის ოკეანეში. „Temps“-ი მოჰყავს ფრანგებისა და ინგლისელების დაღუპულ სავაჭრო გემების სია, რომელნიც შეიცავდნენ სულ 67,767 ტონა წყალთა ტევას. ამ გემების ამბავი კარგა ხნობამდის არსაიდან მოდიოდა. ეხლა უკვე იმ დასკვნას დაადგენ, რომ გემები დაიღუპნენ. მათი უმეტესი ნაწილი სამხრეთ ამერიკისა და ევროპის შუა მსხვერპლი გახდა გერმანულ დამხმარე კრეისერთა მეკობრობისა. განსაკუთრებით სახელი გაითქვა ატლანტიის ოკეანეში მტურავმა კრეისერმა „კრონპრინც ვილჰელმმა“.

ჩვენის ცნობებით, ჩეხიაში მატულობს აღელვება. ბევრი გაზეთი დაკეტულია, რეპრესიები ძლიერდება, ბევრს სიკვდილით დასჯა გადაუწყვიტეს. („ბ. ვ.“)

ახალი „ცეპელინები“. ბოლგარეთის პრესა იუწყება, რომ გერმანელები ამ ჟამად აშენებენ ახალ სახის „ცეპელინებს“. ამათი განსაკუთრებული თვისება ის იქნება, რომ მოტორები უხმო ექნებათ, მტერი ვერ გაუგებს. ვერც თავდასხმას და ვერც ადგილს, თუ საიდან დაუშენენ ყუმბარებს. ტვირთის ატანაც მეტი შეეძლებათ რამდენიმე ფუთიან ყუმბარების სასროლად.

გერმანელი ს. - ჯემოკრატები ომში. რეის. ტა.

გის დებუტატი ზუდეკუმი, რომელმაც ნეიტრალური სახელმწიფონი შემოიარა განსაკუთრებულ დავალების შესასრულებლად, ამ ეამად დაბრუნდა სამშობლოში და მოხალისედ ჯარში ჩაეწერა, უნტერ აფიცრის ხარისხით. მის მაგალითს მიჰბაძა ცნობილია ესდეკმა, დებუტატმა ჰერემ...

შეკრულ ყუთებთან *)

ჩვენი შიში გამართლდა: ჩვენი საეკლესიო საუნჯე უკვე **შეკრულ ყუთებშია**, მას ამ ახლო მომავალში გადიტანენ ან რომანოვკაში ან და მოსკოვში. არსებითად ჩვენთვის სულ ერთია მათი გადატანა. საქმე მხოლოდ პრინციპშია, ეს პრინციპი კი იმაში მდგომარეობს, რომ ქართველ ერს გაუწიოთ ანგარიში. დღეს კი, ჩვენ ვიცით, რომ ეგრედ წოდებულ „ჩვენ მესვეურებისგან“ უკვე ხელმოწერილია, რომ მოსახდენი ახდეს! ხალხის დაუკითხავად მიაქვთ მისი საუნჯე, მიაქვთ ის, რისთვისაც მთელს საუკუნოებით თავს სწირავდა. მერე ვინ არიან ეს „მესვეურნი“? ვინ?—

მონურმა ლაქიაობამ, უპირდაპირობამ მათ კარიერის იქით სხვა მოვალეობა დაავიწყა, თუნდაც მოვალეობა იგი სამშობლოს სახელით იყოს დაკისრებული. საქართველომ ასეთი პირები დიდი ხანია დამარხა. საქართველო აღარ იცნობს მათ თავის შვილებად. და აი, როდესაც საქმე მის პირად საკითხებს ეხება, ეს ვაჟბატონები მთელი საქართველოს სახელით გამოდიან და თავნებად აკეთებენ მას,

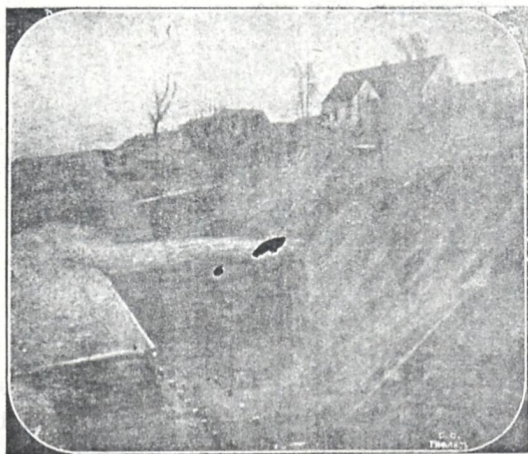
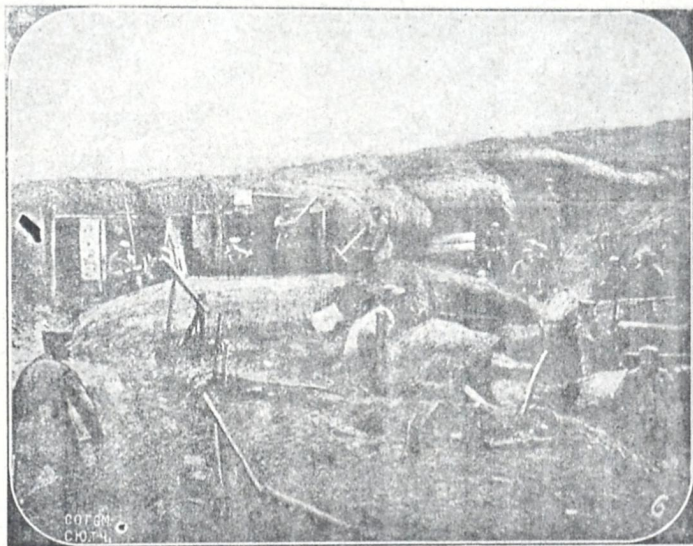
ბევრგან არც კი იციან, თუ რა ამბავი ხდება. პრესის მოვალეობაა ეს ამბავი გაახსოვროს, რომ თვითონ ხალხმა ან იღონოს რამე, ან და დასტური დასცეს „მესვეურთა“ გადაწყვეტილებას, რომელიც მის სულიერ სიკვდილის თანაბარი იქმნება. სხვა ერი ასე არ მოიქცეოდა. ჩვენმა მე-

ზობელმა სომხობამ უფრო მეტი მხნეობა გამოიჩინეს, როდესაც ეჩმიადინის სიმდიდრეს მორიგი საკითხი წარმოუდგათ, როდის მოხდა, რომ ჩვენ ასეთი ერთსულოვნება გამოგვეჩინოს? დღეს მაინც შევიგნოთ რომ ჩვენი საუნჯენი ჩვენი ერის შემონაქმედია, მასადაღმე სჯობს თვითვე მისცეს პასუხი, თვითვე ამოიღოს ხმა, მოხსენება წარუდგინოს სადაც ჯერ არსი დაე, საქართველო დარწმუნდეს, რომ მისი მწყემს-მთავარი თუ საერო მესვეურნი მისი შვილები არ არიან, რომ მათ მშობლის სიკვდილის განაჩენზე დიდი ხანია ხელი მოაწერეს! ჩვენ გვწამს, რომ მის მიერ აღმადღებული ხმა უფრო ძლიერი იქმნება და შეისმენენ, ვიდრე საკარიკატურო მესვეურთა ხელმოწერას. მათი სფერო დღეს უპატივცემლობისა, დაენიებისა, ერთ ურთისადმი შურთანობისა და გაუგებლობის ბუდედ გარდაქმნილა, თორემ აქაც ისევე ამოიღებდნენ ხმას და გზას უჩვენებდნენ ჩვენს ნივთების შესანახავად, როგორც ეს მოახერხა მცხოვანმა მღვდელ-მთავარმა გიორგიმ! ვიშ, რა მისაბაძი მაგალითია! მაგრამ არა! სად შესწევთ აზილისის სამღვდლოებას, ანუ ჩვენს საერო მესვეურთ, რომ ამდენი გამბედაობა და შორს გამჭვრეტობა გამოიჩინონ, თუნდა დღესაც, როდესაც ოსმალეთი აღარავითარ საფრთხეს არ წარმოადგენს ჩვენს ქვეყნისთვის! ნუთუ აღამაჰმად-ხანების დროს მოულოდნელად მტრის თავზე დასხმისას საქართველოს შეეძლო თავის საუნჯეთა დაფარვა და დღეს კი აღარ შეგვიძლიან სხვა გზა მოვნახოთ? ნუთუ ვერ ვამჩნევთ, თუ რა ექვემდებარება ვუბადებთ ამით მთელს საქართველოს? არა, სჯობს კეთილგონიერებას დაუფხოთ გული, სჯობს ფრთხილად მოვიქცეთ, სჯობს ამ შეკრულ ყუთებს ისევ საქართველოში ვუჩვენოთ თავშესაფარი, ვინაიდან ქართველმა ერმა შეჭმნა იგი და კანონიერადაც მოითხოვს შინ იგულებდეს მას, როგორც დიდების ტაძრის კარის ბქეზე მიკრულ იმ რკინის დაფებს, სადაც მრავალ სიკეთესთან ერთად ჩვენი დაფარვის გარანტია აღნიშნიათ...

ქართლელი.

*) ამ წერილის დაბეჭდა ავტორის დამოუკიდებელ მიზნებს გამო ნაგვანეგად იბეჭდება.

გერმანელების ბანაკში

1) პოლონეთში: დახურული საფრები და ორმოები. 2) საფრანკეთში: საზერი ადგილი. 3, აღმოსავლეთ პრუსიაში: ლედუტი ლეტცენის ტბასთან. 4) გერმანელთა საველე ტელეფონი.

1-ლ პერიოდის დასასრული ოსმალეთის ასპარეზზე

ოსმალეთის გამოლაშქრების პირველი პერიოდი უკვე დასრულებულად უნდა ჩაითვალოს. როგორც ვიცით, ამ ორი თვის წინად ოსმალოებმა მძლავრი იერიში მოიტანეს ყარსის მხრით, ხოლო მეორეთი ქორახზე. ერთმა ნაწილმა კიდევ, სადაც უფრო არარეგულიარული ჯარები იყვნენ, ვანისა და ადერბეიჯანის მხრით შეუტია. ამ მოულოდნელს და ფრიალ გაბედულს ნაბიჯს მოჰყვა საშინელი სიხლის ღერა, რომელიც დათავდა სარიყამიშთან და ყარაურღანთან ოსმალეთის ჯარის განადგურებით. მართალია, დიდად დაზარალდა რუსის ჯარი, ისიც მართალია, რომ განსაცდელი ადგა კარს, მაგრამ მოთმინებამ, გამძლეობამ და ნერვთა სიმაგრემ იხსნა რუსის ჯარი დაღუპვისაგან. ამას კი შედეგად ის მოჰყვა, რომ აღმოსავლეთურ ფატალიზმით შეპყრობილი ოსმალთა იძულებული გახდა ყოველისფერი ალლაჰის ანაბარად მიეტოვებინა და უგზო-უკვლოდ გაბნეულიყო. საზოგადო ზარმა დიდი ზიანი მიაყენა ქორახის ხეობაში ნასტუმრებსაც. აქაც ერთგვარმა დამარცხების შიშმა იჩინა თავი, მისმა აზრილმა ერთი-ორად აამაღლა რუსის მხედრობა და აი, ნელ-ნელი, მაგრამ ფრიალ ბეჯითი ოპერაციებით ქორახის ხეობაც, ასე ვსაქვათ, გაწმენდილ იქმნა. ოსმალებს არ გაუშარტლდათ იმედი, ვითომც მთელი აქარა და ლაზისტანი მისცემდა მათ მხარს. მიუხედავად ამისა მთელი ეს მხარე უნებლიედ დასჯილი იქმნა და დღეს მთელი შავი ზღვის ნაპირები მხოლოდ უდაბნოს წარმოადგენს, ნაოხარს...

რაც შეეხება მესამე მხარეს, ადერბეიჯანისა და ვანის ვილაეტში შესევას, აქაც ოსმალთა ჰქონდათ ერთგვარი ნიადაგი, რომელიც მცხოვრებთა ეთნოგრაფიულ პირობებზე იყო დამყარებული. ერთ მილიონ მცხოვრებლებიდან 140 ათასს შეადგენენ სომხობა და აისორები, დანარჩენნი სულ მაჰმადიანთა სხვა და სხვა ტომებს ეკუთვნიან. მაშასადამე, ბუნებრივად მოსალოდნელი იყო, რომ ოსმალნი აქ იპოვნინდნენ თავიანთ საოპერაციო ფრიალ საგულისხმიერო ნიადაგს. მაგრამ მთელი ამ მხარის დაქვერვერ შესძლეს ოსმალოებმა, ამისთვის დრო იყო საჭირო. მართალია, აქაც გაჩნდნენ მათი ჯარები, მაგრამ როგორც ვსთქვით, ყველა ესენი იყვნენ უფრო მოხალისენი და აქა-იქ შეგროვილი მებრ-

ძოლნი, რომელთაც იმდენი სითამიმე გამოიჩინეს, რომ თავრიზიც კი დაიჭირეს. როგორც მოსალოდნელი იყო, ამათი დამარცხება ადვილად შეიძლებოდა, თუ რეგულიარი ჯარი მოახერხებდა იმდენი დრო ეხელთა რომ მათ წინააღმდეგ გაელაშქრა. ეს დროც არ იყო ისე შორს. სარიყამიშისა და ყარაურღანის ეპიზოდებმა აქაც იჩინეს თავი და რუსის მხედრობის გამოჩენისთანავე მთელი ეს მხარეც გაიწინდა.

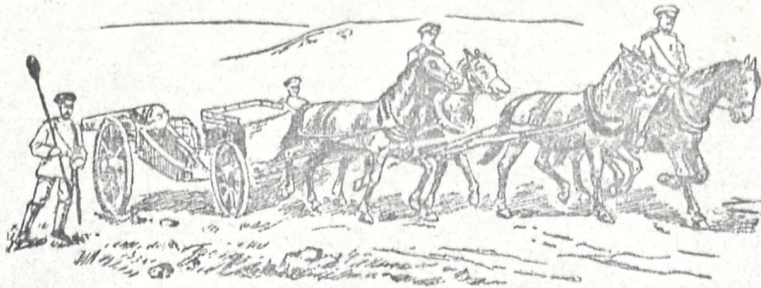
დათავდა ამით ომი? რა თქმა უნდა არა! ეს მხოლოდ პირველი პერიოდი, რომელიც რუსის მხედრობის სასარგებლოდ გადასწყდა. ამ ეამად ოსმალნი მხოლოდ მოგერების გზას ადგანან. თქმა არ უნდა, იმათაც მოსდით მაშველი ჯარები, ძალას იკრებენ, მაგრამ ეს „ძალის მოკრება“ არც ისე ადვილი გახლავთ, რადგანაც ამაში უშულის რკინის გზის უქონლობა და უგზო-უკვლობა. ერთადერთი სისწრაფე დამოკიდებულია იმაზე, თუ როგორ მოახერხებს ოსმალეთი, რომ დესანტი გადმოსხას. ეს კი არც ისე ადვილია, თუ გავიხსენებთ, რომ ოსმალოს არც ისე ძლიერი ფლოტი ჰყავს, რომ ერთგვარი „რისკი“ გასწიოს. მიუხედავად ამისა, ეს მაინც მოხდება... ოსმალეთი კვლავ გამოილაშქრებს, მაგრამ დროს აღნიშვნა კი შეუძლებელია: ამას მხოლოდ მომავალი თუ გვაჩვენებს.

ლიოჯენი.

ხმა საფარიდან

(ღამე შეჯახება).

ზამთრის ღამეა, ქარი უბერავს ღონივრად, ღრმად ამოთხრილ ორმოში მჯდომ ჯარის-კაცზედ აფრქვევს თოვლსა და გააქვს ღმუილი. სიცივე და ყინვა სუსხავს არე-მარეს. ხშირად ქარიშხალი ჰფარავს მიდამოს ნისლ-ბურუსით. მთვარე ხანდისხან გამოხტვერეტ სქელ ღრუბლებში მიმქრალად, როგორც დღისით ქრაქი. ქარი ცოტათი შეწყენარდა საშუალება მოგვცა დაბეჯითებით გადაგვევლო თვალი შემჩნეულ ადგილებზედ, საიდანაც მტერს ველოდებით. — სჩანს ამაღან არაფერი იქმნება, მაგრამ გული მაინც ღელავს არ ისვენებს. — ის რალაცას მოუთმენლად მოეღის, მინდა დავამშვიდო, ვცდილობ ძილი მოვიწვიო — გუბუქავ თვალებს, მაგრამ აჰაოდ. — უცებ რალაც ძალა მაკრობს, სიცივეც

ზარბაზნის გატანა პოზიციიზედ.

თან მეკიდება, ხელს უშლის დასვენებას. ვგდები ისევ, რომ სიცივეს ვძლიო და ფეხის ბაკუნით გაეყურებ ვეებერთელა. თვალ უწვდენელ მინდორს, რომელსაც ვამჩნევ აქა იქ შავ მიწა შეზავებულ თოვლსა. — ეს ყველა ჩვენი საფარია, ჩვენი მოძმენი სხედან შიგ ჩემსავით აღელვებულნი. მე მაინც უკვირდები თვითეულ საფარს; მინდა შევამჩნიო სძინავს ყველას თუ ჩემსავით დამფრთხილი არიან. ვამჩნევ ყველას სიფხიზლეს, ყველანი მზად არიან გაუმასპინძლდნენ გულადად მტერს. ასე, ამ მდგომარეობის ყოფნის დროს ჩემს გონებას, სულს, გრძნობას ოცნება იტაცებს, ჩემდა უნებურად მაგონდება თავისუფალი დრო ცხოვრებისა, როდესაც მხეცისაც არ შეშინოდა არამტოუ განათლებული ევროპეისის, როდესაც ადამიანს, კაცს ნუგეშად ვთვლიდი, და როდესაც მას დავინახავდი მართო მყოფი არამტოუ არ ვეშალებოდი, ან კიდევ ვემტროდი, არამედ კეთილის, ძმურის, ამხანაგობის ღიმილით ვეშურებოდი მისკენ. მაგონდება აგრედვე ასეთი ზამთრის ღამე მშვიდობიანობის დროს, როდესაც ომს, ბრძოლას, ადამიანის ხელით ადამიანების ხოცვა-ჟლეტას ვერც კი წარმოვიდგენდი და ვფიქრობ რა ძვირფასი დრო, რა სანატრელი წამი იყო მეთქი! მაგონდება კიდევ ჩემი სამშობლო კუთხე, მშობლები, ნათესალები, ტოლ ამხანაგები და ასე ამ მშვენიერ ფიქრებში მყოფს ბრძოლა სულ მიეწყდება, ასე მგონია, მართლაც შინ ვიყო, მაგრამ უეცრად მოულოდნელი სინათლე, შორს ჩემ წინ ჰაერში ატყორცნილი მაკრთოლებს, ჩემდა უნებურად იტაცებს გონებას. — ცოტა დაკვირვებით ვამჩნევ, რომ ის მაშხალა იყო (რაკეტა) გული ღონივრად იწყებს ძგერას მკედრში; სიწყნარე ირღვევა: აქა-იქ ჩურჩული ისპის. გამოდის ბრძანება: „წინა აღვილი დაიჭირეთ, რაც შეიძლება წინ! აჰა დადგა

ის მომენტი, რომლისთვისაც ამოდენახანი ვემზადებით, ნუ დაივიწყებთ ფიცს; არ დანებდეთ ამაყ მტერს უკანასკნელ სისხლის წვეთამდე იმეღით ძმებო!“ საშინელი წუთი დგება, საშინელი: შეტაკება გვიხდება მტერთან: კაცის მოკვლა, სისხლის ღერა, დიდი საქმე გვიდგა წინ, ძალიან დიდი, მაგრამ თან და თან ვმაგრდები, რადგან სიკვდილი გმირული არის, რომელიც უბრალო სიცოცხლეზედ უარესი არაა. გული თან და თან მაკრდება, გმირული სული იცავს ჩემს გონებას. ისინი, თუ ჩვენ?! აგერ ჯარიც გაიქრა საფარებიდან სიჩუმის დასაცავად ფოფხვით ამოდინ ორმოებიდან. ასეთის ფოფხვით გადავდივართ პატარა მანძილს, მაგრამ მტერი გვაამჩნევს, იწყება სროლა... ტყეისიმგრქვეველიც ამუშავდა, მაგრამ ყველა უნაყოფოდ იკარგება, ჩვენს ჯარს არ ეკარგება ჯერ მტრის ნასროლი ტყვია, ამ მდგომარეობაში ვართ, რომ ბრძანებაც გამოდის: „Перебъжка съ отдѣленіями лѣвый флангъ начинай, а въ остальныхъ часовый огонь!“ აქა-იქ გაისმის უკვე დაჭრილთა კენესა, ასე უახლოვდებით მტრის ჯარს 50 — 60 ნაბიჯზედ. ცოტა კიდევ და ჩვენი ჯარი, უფროსით წინ იერიშით გარბის მტრისაკენ უაზრო „ურას“ ძახილით; დაიწყო ხელჩართული ბრძოლა ხიშტებით. გაისმის მტრის და შინაურის ყვირილი; თოფის ჩხაკა-ჩუკუი გაყინულ თოვლზედ ფეხის შრიალი, თოფების სროლა, ყვირილი, კვეცა დაჭრილთა და ყველაფერი ირევა საშინელ გრგვინვად. ამ საშინელ ჩახაკა-ჩუკუი გათენებაშიც მოატანა. სინათლეზედ შევამჩნიე, რომ ნახევარზედ მეტი ჯარი მიწაზედ იყო გაგებული. ეს წინაღობით უტყვევი თეთრი თოვლი დღეს სისხლად იყო ქცეული. ასე გეგონებოდათ სისხლის ტბა არისო. არ გასულა კვლავ ცოტა ხანი, რომ მტერმა პირი იბრუნა და გაქცევაც იკადრა... ხმაუ-

რობა თან და თან გვშორდება, თითო-ორიოლა თოფის ხმა ისმის მხოლოდ, და ისიც შორს, შორს... ენტიკრობ ამა დღეს ბოლო მოვლო შეთქი... მინდა ღრმად ამოვისუნთქო, მაგრამ ისევ თოფების სროლა, ტყვიების ზულილი გარშემო მომზადებულ სულის თქმას ფილტვებშივე აბრუნებს. ვხედავ მეორე მხრით გამოჩნდა ახალი ძალა მტრისა, რომელიც ტყვიასავით მოეშურება ჩვენზედ. ხელახლად წინანდებური საზარელი წუთი დგება, მაგრამ მალე ახალი ძალაც მარცხდება მტრისა... ხმაურობა ისევ თან და თან კლებულობს. სიმშვიდე თან და თან მეფდება, მხოლოდ ერთადერთი კენესა და ისმის, ტირილი, მაგრამ ისიც თანდათან კლებაულობს... განელდა.. ზოგს უხვევენ კრილობას, ზოგიც მიჰყავთ შესახვევად, ზოგიც იქვე სტოვებს სიცოცხლეს თვისას... გმინავს და კვდება... მზემაც ამოაშუქა და გადახედა ჩვენს ნაშუშევირ მიღამოს. დაინახა რა ნაცვლად სუფთა ზეთი თოვლისა, ადამიანის ნაწვალევი მიღამო სისხლად ქცეული, დაინახა რა ზედ უსულო გვამებზე დაღურჯებულნი, სისხლ-დაკლილნი, უძრავი, საშინელი სანახავი, თითქოს ვერ გაუძლო მათ მზერას, ისე მიიშალა დაკუმბულ ღრუბლებში. ჩვენ კი... ჩვენ შემდეგ ღამეს ველოდებით... ვნახოთ რა იქნება...

გიორგი ნიკოლაიშვილი.

ჩვენი ცხოვრება

(გაგრძელება)

II

ვის არ მოგახსენებთ რა მშვენიერად დაიწყო საქმე კახელ მუჟიხსუთა „კახეთი“-ს საზოგადოებამ, უფულოდ, უარაოდ. დასწყობსეულ წევრთ შიიტანეს თავისი საქონელი ე. ი. დენის, და-წვეს ვაჭრობა იმ განზრახვით და იმედით, რომ მოკვამბინათ ბაზარი კახური დეანისათვის, გაესადგინათ რაგვან ფასებში და დაესნათ გაუმძღარი ჩარჩებისა და წურბელა ვაჭრების, კერძედ წოდებული „სირავეები“-საკან მთელი კახეთი და მომხმარებელისათვისაც მიეწოდებინათ ნამდვილი, შეურ-ვეწელი კახური დენის... რა ფრად სსარგებლო და დი-ადი სავაჭრო იქნებოდა დღეს „კახეთი“, რომ სთავებში იმ თავითვე ჩასდგამოდა კერძოებულად ნასწავლი, გამოც-დილი ანუ კერძოების ენათ, რომ მოგახსენოთ ნამდვი-ლი „კომერსანტი“!.. არამც თუ ჩვენსა და რუსეთში,

საზღვარ გარედ, უცხოეთშიაც მოთენილი იქნებოდა და დიდძალი დენით გასაღებოდა. ასე რომ მთელი ეს დარგი კახელების დაუმრეტელ ცხოვრების წყაროდ უნდა გადაქცეულიყო და ის ვინახები, რომლებსაც დღეს ფლო-ბენ კახელი მუჟიხსენი არ ეუთოფოდა და მითითვდა ახალი ვინახების გაშენებას და ის მამულები, კახელ მე-მამულები, რომლებიც კადადის სხეების ხელში სულ ვე-ნახებოდ გადაკეთდებოდა და ხიფათურად ერთი ათად წინ წავიდოდა, როგორც ჩვენი გაძვალტყვეპული თავად-ახ-ნაურობა ისე ჩვენი ბეწვი გლეხობა...

„კახეთი“-ს საზოგადოებას დღეს ეველა დიდ თავდასხმით ქალაქებში უნდა ჰქონდეს ქართულ-ევროპიუ-ლად მიჰქნებოდეს მიწობადი საკუთრა მქონებები და სარდალები ხომ ტუნხაიის უჩინებელ სიტყვით მიწობ-ბილი. საზოგადოება დღეს ფულის ზატრობა უნდა იე-ვეს რადგან სულ სოციალ თრ შილითს ვედრო დე ხოს უნდა ასადედეს წუღიწადი და ხარეს გარედ ვედროზე თავთ მახეთი, თორემ ათი მუჟი უსათოფად ხადსო ში-გება უნდა ჩხობდეს, მამსადიქ წლაურად, კახეთი“-ს საზოგადოებას უნდა აძლევდეს თრ შილითს მახეთის ანდა სულ ცოტას შილითს მახეთს საზოგადოება უნდა ეხ-მარებოდეს ეველა მუჟიხსენს. მუჟიხსენი-ა-მეოღინობაში ზირეული ადგილი უნდა ექნოს არამც თუ ჩვენი და რუსეთში, არამედ უცხოეთშიაც კი; მაგრამ რას ვხედავთ? არამც თუ სხვაგან, თვით თბილისშიაც არა აქვს საკუთა-რი სარდაფი და ზურბულ ქირას იხდის ვოფელწდიურად, როგორც თბილისში ისე კახეთიდეებში. ვადებში იხ-რნობა. სხეებს ნუ ვინგარნიშებთ და დავასხელთ მარ-ტო თავად-ახნაურთა 100,000 შ. ეხლა ბანკებისა, კერ-ძო ზირებისა, დენის ზატრონთა და სხ. და სხ.

აი ერთი ჩვენი ადღა და უსარას დამამტვიცნებელი საბუთი ადებ-მიტკობიანს.

თავად-ახნაურობას აქვს ცოტადენი ფული, იგი რომ ანგარამახნად ქეცოდეს ამ ფულს, არა ფა-ტავდეს უკან უბრუნებლივ, უსარგებლოდ, იგი დღეს დიდი ფუ-ლის ზატრონი იქნება და ბევრი, ძლიერ ბევრი კარგი საქმე შეუძლანს გააკეთოს. მაგრამ ქართული რიდას ქართულია, რომ ანგარამი იცოდეს და შერე ისიც ჩვე-ნი თავად-ახნაურობა; ანგარამი რა სავადრისია, თავ-ახნაურობა რა მიეატნის დუქნია?! ამ სავასზე სხვა დროს მოვილამარაკებთ ვრცლად თუ გარემოებამ ხელი შეტეწოთ ეხლა კი დაბრუნდეთ ისევ ჩვენი წერილის სავასს ჩენს ვაჭრობას, „კახეთი“-ს საქმეს.

იმდენად კარგი იყო თავისთავად საქმე და იმდენად კარვად წავიდა ზირეული „კახეთი“-ს საქმე, რომ გან-სხეს განყოფილებანი: ბაქოში, ასხაბაში, ტაშქენტში, სამარაში, ზეტროგრაში, მთავრებში და ადექსანდრობო-

შა. დღეს სამარა ჰეროგრადში აღარ გახდავთ, თქვენი ჭარი წაიღო შეითხველო, მოსკოვის განყოფილება იქეთი განყოფილება გახდავთ, რომ როგორც მე და თქვენ არას გვაძლევს შეათხველო, ისე კახელ მექენსეთს საზოგადოება „კახეთს“! მაშ რადათა აქვსო, იკითხავს შეითხველი! ისე ბატონო ტუეილას, სახელისთავის! ერთთა საკითხავი: — რა მისდა იმისთანა დიდ ქალაქში, როგორც არის მოსკოვი, სხვა იქნება სხვა ათასნაირი ჭყაშანა მოწამლეული ღვინოები, იგებენ ზურგებულ ფულს და ჩვენნი „კახეთი“ ვერ ჰქედას ღვინოს და ზარდაღებს? ჩვენი ზატარა გარეშა ვერ მიხვდება ამს, ვერ გიშასუხებთ და გირჩეოთ შეითხველო დაკითხვით ჩვენს ბრწეინვალე ვაჭრებს და განსაკუთრებით „კახეთს“ ს მოთაურებს, რა ჰეროგრადი და მოსკოვი-ს-მარა, გადავლეთ თვალი დასაწყისიდან დღევანდლამდისინ კახელ მექენსეთს „კახეთს“-ს ანგარიშებს და ძლიერ იშვითად სახვით ისეთ წელაწადს, რომ მას მოგება ჰქონათ. საკითხავია ამდენი ხნის განსაკუთრებაში ნუ თუ ვერ მიხვდა ვერაინ, რომ ზარდაღთ ვაჭრობა, ვაჭრობა კი არ არის, არამედ სასაცილო და მეტად სამწუხარო!.. ან რა ანგარიშა და და განზრახვა ზარდაღთ ვაჭრობა?! ერთება ეს ქართული ვაჭრული შეცნაურებაა. ესაა ხან გახსნიეს კიდევ განყოფილებანი ბათუმს და როსტოკში, რა სარგებლობას მოუტანენ ეს განყოფილებანი შემდეგი აღმოაჩენს მხოლოდ საჭიროება მიმხნია აღვიწინო, რომ ბათუმის განყოფილების ვაჭრობაც საზარდაა. ალბად კახელ მექენსეთს „კახეთს“-ს მოთაურთა აკმაყოფილებით ასეთი მდგომარეობა და თუ მანდა და მანდა ბევრს არ იზარალებენ დიდ ბუდვანად არ მიანხნით. ამს უნდა უწოდეთ ქართული ვაჭრობა, ქართული ანგარიშა!.. ხე ნყოფისა გან ცნობისთ, ნათქვამია და ჩვენი „კახეთს“-ს საზოგადოებაც ხომ ქართველების, ისიც ბრწეინვალე სავაჭრო გახდავთ!?. ტუეილად არ უთქვამს ვინდა სთქვა: დაწვეულითა სომხებისა გუთანი და ქართველებსა დუქანითა!.. მართლაც, რომ დაწვეულითა ქართველების ვაჭრობა, თორემ რეი წელიწადია არსებობს „კახეთს“ და როგორც მოგახსენეთ ზემოდან, მთელი კახური ღვინის ვაჭრობა უნდა ხელთ იტვოდ, მოეწოდ საქმე ისე, რომ თავი დაგინებთ მიჯიანებს; ეს მეტად მძიმე ვასაგონია ქართველის შეუხვეული ვურისათვის და მოუხერხებელიც. იმდენი მანდა უნდა მოუხერხებინა, რომ ვაჭრებში არ იხიბოდეს და ცოტა რამ ძირითადი თანხა მანდა უნდა ჰქონდეს! მუდამ ვაა რომ ეს ასე არ არის. მართლაც, დღეს იფარფიტობს კიდევ, მაგრამ შემდეგში რა იქნება, არავინ იცის, თუ ხეირიანი ხედავთ არ მოხვდა ამ დიდ საქმეს.

ვაჭრობაში მიღებული ვაჭრული სქიმაღის სხვა

და სხვა რიგისა და წესის რეკლამით და ჩვენმა ბრწეინვალე ვაჭრებმაც მოინდომეს თავიანთი წამსდარი „კახეთს“-ს საქმის გამობრუნება და აი ერთ ბედნიერ დღეს რუსულ ვაჭრთ „ხავაგვასიე“-ში ვკითხულობთ: „საუბრანგეთმა, რომელიც განთქმულია ღვინით, შემოუყვითა ჩვენს საზოგადოებას 50 ათასი ვედრო ღვინო — 200 ათასი მანეთისა!“ — მთლი შეითხველო და ნუ გაგვინება გულისხად ასეთ ცრუ და ტუანქ განცხადებაზე. მერე იცით როდის აცხობს ამისთანა განცხადებას, როდესაც საზოგადოების საქმე სამარის კარს არის მისული, ცუარი ღვინო არა აქვს არამც თუ განყოფილებებში, მთავარ სარდაფშიც. ზემოდ დასახელებული განცხადება არ აკმაყოფილებს ჩვენს გამჭრინხმ ვაჭრებს. წაკითხა რა ბაქოს განყოფილების გამგემ, რას დაწვია სინარულით და ბაქოს საზოგადოებასაც გაუმსახინდლდა შემდეგით: (აქ განცხადებაა რუსულად, რომელსაც ვარდგენ).

Нѣтъ, это не реклама и не статья какая нибудь: это есть обыкновенное предостереженіе, которое можно не знать лицамъ имѣющимъ возможность запивать свои изысканія блюда дорогими шампанскими винами, (хотя и этотъ «можно не знать» стоить подѣ большимъ сомнѣніемъ, такъ какъ: мы знаемъ изъ газетъ, что франція, славившаяся своими винами заказала О-ву „Кахетія“ 50,000 ведеръ вина на сумму до 200,000 руб.), и потребителямъ Кахетинскихъ винъ разъясненіе это необходимо знать даже скажу болѣе, преступно этого не знать да сс.

დე შეითხველი საზოგადოებამ დასდოს მსჯავრი ამ რეკლამას. ბაქოში კი ვინც ზატარა შეცნებულა წაკითხა ბევრი იცინა.

მოგახსენებთ 2 თბათვეს 1913 წ. ჰქონდა „კახეთს“-ს საზოგადოებას მორიგი საზოგადოებრივი (იხილეთ „სახელთა ვაჭრთა“ № 907). ჩვენ დაწვრილებით არ შეეცებით ვაჭრების აკარგინებას, რადგან არ გვიანდა ზატარავი შეითხველის თავი მოგაბეზროთ. ჩვენ ვაჭრეთ შეითხველის უურადლებას იმ სჭაშასზე, სდაც ხმარად გავიცხვლია ძველი გამგეობა და თავს მოიქცებს ხადი: ხადი გამგეობა იკვების, რომ მექთანდ იმთვა 100 ათასი მან. და საქმე გვარინად მაგვევსო, ძველი გამგეობა კი საქმეს დუშავსო!.. გვეყრს, რომ ძველი გამგეობა მეტად რბილი, უხებრო და ვაჭრობაში მეტად უნიჭო გამოდგა, როგორც უკვლა ქარაველი, მხოლოდ ერთთა საკითხავი: — რა გააკეთა არსებობად ახალმა გამგეობამ?! ჩვენ ჯერ თვალსაჩინოს ვერას „გუ“

დავთ გაკეთებულს. ზიანიჭით ანგარიშებს თუ თვალს გა-
დაყვალვით დაინახავთ, რომ სსსრკ-ის დაქვეყნებულ
დიდი ზაზალი აქვს. თუ ამას ბრძანებენ, რომ დღეს-
დღეობთ დღეობა აქვთ და საქმე ფორმულაში, აქ ახალ
გამგეობას მაინც და მაინც დიდი დგაწდი და წიდი არ
უდგეს! ჩვენ უნდა უმადლოდეთ იმ 100 ათას მან, რომ
მედიც აიღო სესხად თავად-სწავლარობისაგან.

რ. ფავლენიშვილი.

(შემდეგ იქნება)

**ქართულ მეხილეთა
ამხანაგობა „ქართლი“**

ორს თებერვალს სამეურნეო ბანკის დარბაზში
მოხდა საზოგადო კრება მეხილეთა ამხანაგობა „ქარ-
თლისა“. დავსწრო მას წევრი. კრება გახსნა დროე-
ბით გამგეობის წევრმა—დ. დიასამიძემ. თავმჯდომე-
რედ ამოიჩინეს ვ. მაჩაბელი, მდივნად—რ. გაბა-
შვილი.

კრებამ ფეხზე ადგომით პატივი სცა აკაკის სა-
ხელს და 25 მანეთი გადასდო მისი სახელის ფონ-
დისათვის, გვირგვინის მაგიერ.

შემდეგ კრებამ მოისმინა გამგეობის მოხსენება
საქმისა და ანგარიშის მდგომარეობაზედ გამოიჩინა,
რომ სამი თვის განმავლობაში მაღაზიის უვაჭრია
15,000 მანეთამდე. სიმპატია საზოგადოებისა დაუმ-
სახურებია და ყოველდღიური ვაჭრობაც კარგა მი-
დის.

შემდეგ მოხსენდა კრებას სარევიზიო კომისიის
მოხსენება, საიდანაც კრებამ დაინახა, რომ თუმცა
გარეგნული საქმე კარგადაა დაყენებული, ბევრი
შინაგანი ნაკლი ჰქონია, რასაც გასწორება სჭირია
სულ ახლო მომავალში. მაგალ., ანგარიშის წიგნე-
ბი უწესრიგოდ არის შედგენილი და განაწილებუ-
ლი; წევრები ლაუკმაყოფილებული არიან, მაშინ
როდესაც არა-წევრთა ხილი უფრო მეტადაა დაფა-
სებული და სხ. კომისიას მიუქცევია ყურადღება
იმისათვისაც, რომ არც ყველა წევრი მოქცევია
საზოგადოებას სათანადო სიყვარულით, რის გამო
მაღაზიის საქმეები ისე კარგად არ იყო მოწყობილი,
როგორც შეეფერებოდა ასეთ დიდს და კარგს სა-
ქმეს.

კომისიის აზრით, აუცილებლად საჭიროა სა-
ზოგადოებამ იქონიოს მთავარი საწყობი სიღისა
გორში—მწარმოებელთა ბაღების მახლობელ ადგი-
ლას და იქიდანა ჰგზავნოს ხილი როგორც თბილი-
სის მაღაზიაში, ისე ბაქოსა და რუსეთის ბაზარზედ.
ეს მოსაზრება კრებამ მიიღო და დიავალა გამგეო-
ბას უფრო დაწვრილებით გამოიკვიროს ეს საქმე
და ზედმიწევნითი ხარჯთ-აღრიცხვა წარმოადგინოს
უახლოეს კრებაზედ:

კრებამ განიხილა ამხანაგობის ხელშეკრულო-
ბაც და სასურველად სცნო ეს ხელშეკრულობა
შეცვლილი იყოს წესდებით, რომლის შემუშავება
და წარმოდგენა უახლოეს კრებაზედ დაევალა სა-
რევიზიო კომისიას და გამგეობას. გამოთქმული
აზრი იმის შესახებ, რომ გამგეობაში 6 კაცი უნდა
იყოს—3 მოქმედი გორის რაიონში და სამიც ქა-
ლაქის კანტონისა და მაღაზიისათვის—კრებამ მოი-
წონა და არჩევანიც ამ პირობით მოხდა. გამგეობა-
ში არჩეულ იქნა 6 კაცი (დ. დიასამიძე, ა. აბაში-
ძე, ა. ქარუმიძე, გ. მთავრიშვილი, ე. ავალიშვი-
ლი, და ი. ციციშვილი; კანდიდატად—ვ. ცაგარე-
ლი, რომელთაც დაევალიათ ყველა სხვა საქმესთან
შემუშავება სახელმძღვანელო ინსტრუქციებისა და
სამოქმედო გეგმისაც მომავლისათვის.

კრებამ განიხილა მთავარი მუხლებიც ვაჭრო-
ბის წარმოებისა (ბითუმად და გირვანქობით ვაჭრო-
ბა; გაზაფხულის ხილის შოვნა, კონსერვებისა, ჩი-
რებისა და სხ. დარგები) და რადგან ყველაფერი ეს
ჯერ დონეზედ არ არის დამდგარი საქმის სიახლისა
და სირთულის გამო—ყველაფერის აწონ დაწონვა
დაევალა ახალს გამგეობას რომელმაც უახლოეს
მომავალში უნდა წარმოადგინოს კრებს დაწვრი-
ლებითი გეგმა მოქმედებისა.

დასასრულ დამტკიცდა ჯამაგირების რაოდე-
ნობა: გამგეს—75 მან. და 5 პროც. წმინდა (ოგე-
ბიდან, ხაზინადარსა და მოანგარიშეს—სამ-სამი თუ-
მანი და 2,5 პროც. გამოთქვა სურვილი მოსამსა-
ხურეთა შტატის შემცირებისა და გაუმჯობესებაზედ
და კრება შეუდგა არჩევანს. გამგეობის დასახელე-
ბულ წევრების გარდა ამოიჩინებულ იქნა. სარევიზიო
კომისიაც, შემდგარი სამი კაცისაგან: რ. გაბაშვი-
ლი, კ. კალატოზიშვილი, მ. ყიფიანი და კანდიდა-
ტად—ი. გულისიშვილი.

კრება დარწმუნდა, რომ საქმე ფრიად მომგები-
ანი და დიდმიწევნელოვანია, როგორც გორის მაზ-
რის მეხილეთისათვის, ისე საზოგადოთ ვაჭრობისა
და მომხმარებლის თვალსაზრისით, ამიტომ ყოველ-

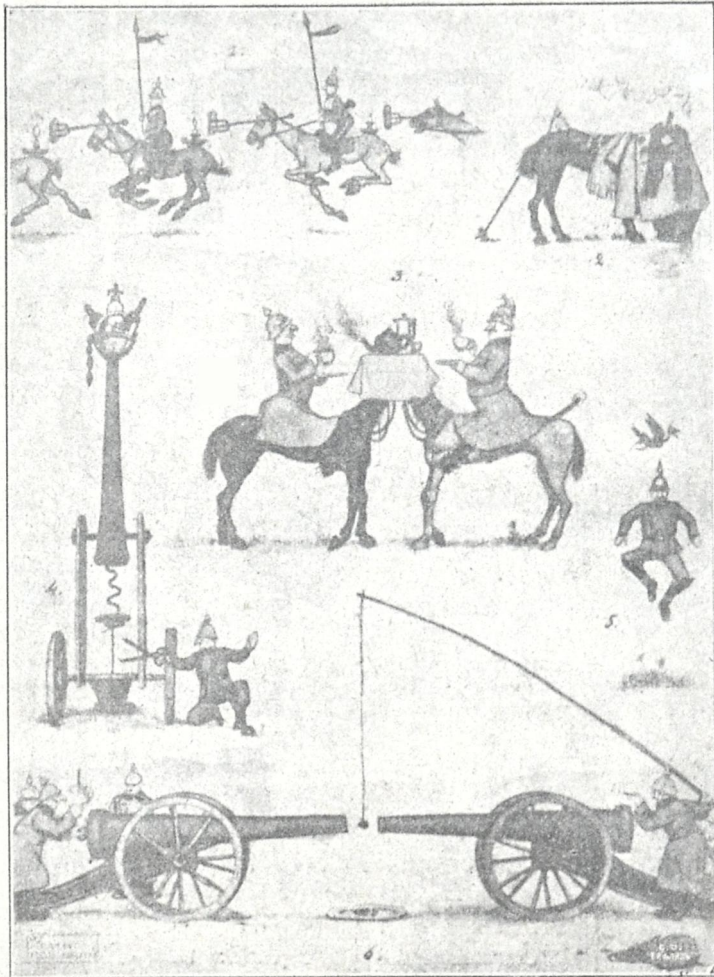
გვარი ნაკლი საცა შეიძლება მალე უნდა გამოსწორდეს, რომ საქმე ყოველმხრივ უზრუნველყოფილიყოს იმედი უნდა ვიქონიოთ, რომ ახალი გამგეობა, შემდგარი უფრო ახალგაზდური ენერგიით სავსე პირებისაგან — ღირსეულად მოექცევა ამ დიდს და სასარგებლო საქმეს და საზოგადოებაც არ მოაკლებს იმ მხურვალე სიმპატიას, რომელსაც აქამდის იჩენდა. უსურვოთ ახალ საქმეს ახალი სულის

შეთვისება — წმინდა კოოპერატიულისა და სამაგალითო დაწესებულებად გადაქცევა.

წერი.

რედაქტორ-გამომცემელი

რ. გაბაშვილი.

1) ულანები წვადებს იკეთებენ. 2) ცხენოსანთა აფიცერი იკეთებს ვანას. 3) გერმანელი დენერლები სვამენ ჩაის. 4) ახალი ზარბაზანი ავიატორთა სადილის გასაგზავნი ზეცაში 5) ნადირობა ბოხოზხედ მუზარადის წვეტით. 6) გერმანელი სალდათები კაკალს ამტვრევენ აფიცრებისათვის ზარბაზნების საშუალებით.

5 586 / 2
1915

მედიკუმენტების ხელის მოწერა

1915 წ.

ფოველკვირეულ სასოკადო-ეკონომიურ და სალიტ. ჟურნალ

წელიწადი მეოთხე.

„ს ზ რ ე ბ“ - ჟელ.

წელიწადი მეოთხე.

წლიური ფასი ხუთი მან., ექვსი თვით სამი მან.

ცალკე ნომერი ორი ზაპრი.

ფოველკვირეული საორშაბათო საზოლიტიკო,
სამეცნიერო და სალიტერატურო გაზეთი

„შ ა ზ რ ე ბ ე ბ ა ნ ი“

მიიღება ხელის მოწერა 1915 წლისათვის. გაზეთი ღირს 1 წლით - 2 მან. 50 კაპ, ნახევარი წლით - 1 მან. 25 კაპ., ერთი თვით - 25 კაპ. საზღვარგარეთ ორჯერ მეტი. კანტორის და რედაქციის ადრესი: Тифლისь, Типографія „Сорапанъ“ для „Шадревани“. ფული უნდა გამოიგზავნოს შემდეგი ადრესით. Тифლისь, Типографія „Сорапанъ“ Александрю Г. Мумладзе.